

ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΥΓΕΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ

Πτυχιακή Εργασία

Διερεύνηση και διαφορές στις στάσεις και γνώσεις
μεταξύ Νοσηλευτών και άλλων Επαγγελματιών
Υγείας για τη Φαρμακευτική Κάνναβη

Ραφαήλ Ομήρου

Λεμεσός 2021

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΥΠΡΟΥ

ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΥΓΕΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ

Πτυχιακή Εργασία

Διερεύνηση και διαφορές στις στάσεις και γνώσεις
μεταξύ Νοσηλευτών και άλλων Επαγγελματιών
Υγείας για τη Φαρμακευτική Κάνναβη

Ραφαήλ Ομήρου

Επιβλέπουσα καθηγήτρια

Δρ. Μαρία Καρανικόλα

Λεμεσός 2021

Πνευματικά δικαιώματα

Copyright © Ραφαήλ Ομήρου, 2021

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Η έγκριση της πτυχιακής διατριβής από το Τμήμα Νοσηλευτικής του Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου δεν υποδηλώνει απαραίτητως και αποδοχή των απόψεων του συγγραφέα εκ μέρους του Τμήματος.

Θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά και να εκφράσω την ευγνωμοσύνη μου σε όσους βοήθησαν και μου συμπαραστάθηκαν στην εκπόνηση αυτής της πτυχιακής εργασίας. Ιδιαίτερα την επιβλέπουσα καθηγήτριά μου, Δρ. Καρανικόλα Μαρία, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Νοσηλευτικής Ψυχικής Υγείας του Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου, για τον πολύτιμο και άπλετο χρόνο που μου αφιέρωσε καθοδηγώντας με, αλλά και για τη συνεχή υποστήριξή της.

Ευχαριστώ θερμά τον/την κάθε καθηγητή/καθηγήτρια ξεχωριστά, για τις συμβουλές αλλά και για τις γνώσεις που μου μεταλαμπάδευσαν κατά τη διάρκεια αυτών των τεσσάρων χρόνων, που θα με βοηθήσουν σημαντικά στην επαγγελματική μου κατάρτιση και ανέλιξη αλλά και προπάντων ένα καλύτερο άνθρωπο.

Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά τους γονείς μου, την οικογένεια μου και τους φίλους μου που ήταν συνεχώς παρών σε κάθε μου δυσκολία, ενθαρρύνοντας με και βοηθώντας με να ξεπερνάω το κάθε εμπόδιο που παρουσιαζόταν καθ' όλη την πορεία μου.

Σας ευχαριστώ!

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Εισαγωγή: Είναι ευρέως γνωστό ότι η φαρμακευτική κάνναβη σε αρκετές χώρες παγκοσμίως νομιμοποιήθηκε και άρχισε να χορηγείται, ειδικά ως εναλλακτική θεραπεία ανακούφισης από τον πόνο. Δεν είναι λίγοι όμως οι νοσηλευτές και οι επαγγελματίες υγείας που διστάζουν ή αρνούνται να τη χορηγήσουν στο νοσηλευόμενο, είτε λόγω πιθανών παρενεργειών, είτε λόγω αντίθετης άποψης, είτε λόγω ανεπάρκειας γνώσεων και απουσίας ξεκάθαρων κατευθυντήριων οδηγιών.

Σκοπός: Σκοπός της παρούσας εργασίας υπήρξε η διενέργεια συστηματικής ανασκόπησης σε σχέση με τη βαθύτερη διερεύνηση αλλά και σύγκριση των στάσεων και γνώσεων των νοσηλευτών με άλλους επαγγελματίες υγείας, για την πιθανή ένταξη και χορήγηση της φαρμακευτικής κάνναβης σε άτομα που έχουν ανάγκη μια εναλλακτική ανακουφιστική θεραπεία.

Υλικό και Μέθοδος: Πραγματοποιήθηκε τον Ιανουάριο του 2021 συστηματική ανασκόπηση για τη διερεύνηση και σύγκριση των στάσεων και γνώσεων των νοσηλευτών και άλλων επαγγελματιών υγείας για τη φαρμακευτική κάνναβη. Η σύνθετη αναζήτηση της σχετικής διεθνούς βιβλιογραφίας έγινε στις ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων: PsycInfo, CINAHL, PubMed, Scopus, με λέξεις-κλειδιά (attitude OR perception OR belief OR knowledge) AND (“medical marijuana” OR “medical cannabis” OR CBD OR “cannabis for therapeutic purposes”) AND (clinicians OR practitioners OR “general practitioner” OR “health professionals” OR “health providers” OR physicians OR doctors OR nurs* OR “nursing staff”) σε όλα τα πεδία(στις τρεις πρώτες βάσεις δεδομένων), ενώ στην τελευταία, η αναζήτηση έγινε στα πεδία: άρθρο τίτλου, περίληψης και λέξεις-κλειδιά λόγω αυξημένων άσχετων άρθρων(3048). Οι μελέτες που πληρούσαν τα κριτήρια ένταξης αξιολογήθηκαν ως προς τη μεθοδολογική τους ακεραιότητα με το εργαλείο Critical Appraisal Skills Programme (CASP). Συμπεριλήφθηκαν μόνο ποσοτικές μελέτες με διαθέσιμη την περίληψη και το πλήρες κείμενο και που είχαν δημοσιευτεί στην Αγγλική γλώσσα κατά την πενταετία 2015-2020.

Αποτελέσματα: Από 371 μελέτες, τα κριτήρια πληρούσαν οι 23. Η γενική εντύπωση ήταν ότι υπάρχει ανεπάρκεια γνώσεων και εκπαίδευσης μεταξύ επαγγελματιών υγείας και νοσηλευτών αλλά υπάρχει αυξημένο ενδιαφέρον για εκπαίδευση και εκμάθηση. Ως το εξουσιοδοτημένο προσωπικό για συνταγογράφηση αναφέρθηκαν οι ειδικοί ιατροί. Η

φαρμακευτική κάνναβη αναφέρεται ιδιαίτερα αποτελεσματική έναντι της επιληψίας, σε έντονο πόνο, σε παρηγορητική φροντίδα και στη μείωση της συχνότητας, σοβαρότητας και διάρκειας των επιληπτικών κρίσεων. Εμπόδια για τη χρήση της φαίνεται να είναι η έλλειψη αποδεικτικών στοιχείων, γνώσεων, εκπαίδευσης αλλά και οι πιθανές παρενέργειες που προκύπτουν. Αν και με περιορισμένο αριθμό μελετών, φαίνεται να υπάρχει πιθανότητα σύνδεσης μεταξύ εθισμού και φαρμακευτικής κάνναβης αλλά και συμφωνία στη νομιμοποίηση της ψυχαγωγικής κάνναβης. Η κατάχρηση και ο εθισμός/εξάρτηση φαίνεται να παρουσιάζονται ως οι κυριότεροι κίνδυνοι και ως ανησυχίες η ασφάλεια χρήσης με τους κινδύνους που εγκυμονεί και τα πιθανά θεραπευτικά οφέλη της.

Συμπεράσματα: Μέσω της ανάλυσης της διαθέσιμης βιβλιογραφίας, αυτή η έρευνα παρέχει πληροφορίες σχετικά με τις γνώσεις και τις στάσεις των νοσηλευτών και των επαγγελματιών υγείας σχετικά με τη χρήση της φαρμακευτικής κάνναβης. Φανερό όμως είναι η γενική ανεπάρκεια γνώσεων και εκπαίδευσης τους. Ζωτικής σημασίας είναι η περαιτέρω διερεύνηση και κατανόηση των παραγόντων που συνδράμουν στη χορήγηση και μη της φαρμακευτικής κάνναβης.

Λέξεις-κλειδιά: Νοσηλευτές, Επαγγελματίες Υγείας, Στάσεις, Γνώσεις, Φαρμακευτική Κάνναβη, Συστηματική Ανασκόπηση.

ABSTRACT

Introduction: It is widely known that medicinal cannabis in several countries worldwide was legalized and began to be administered, specifically as an alternative pain relief treatment. However, quite a few nurses and healthcare professionals are hesitant or refuse to administer it to the patient, either because of possible side effects, contrary opinion, or due to lack of knowledge and absence of clear guidelines.

Aim: This study aimed to conduct a systematic review in relation to a deeper investigation and comparison of nurses' attitudes and knowledge with other healthcare professionals, regarding the possible inclusion and administration of medicinal cannabis to people in need of alternative palliative treatment.

Material and Method: A systematic review was conducted in January 2021 to explore and compare the attitudes and knowledge of nurses and other healthcare professionals about medicinal cannabis. An advanced search of the relevant international literature was conducted in the electronic databases: PsycInfo, CINAHL, PubMed, Scopus. with keywords (attitude OR perception OR belief OR knowledge) AND ("medical marijuana" OR "medical cannabis" OR CBD OR "cannabis for therapeutic purposes") AND (clinicians OR practitioners OR "general practitioner" OR "health professionals" OR "health providers" OR physicians OR doctors OR nurses* OR "nursing staff") in all fields (in the first three databases), while in the last one, the search was performed in the fields: Title article, abstract and keywords due to increased irrelevant articles(3048). Studies that met the inclusion criteria were assessed for methodological integrity using the Critical Appraisal Skills Programme (CASP) instrument. Only quantitative studies with the abstract and full text available and published in English during the five-year period 2015-2020 were included.

Results: Out of 371 studies, 23 met the criteria. The general impression was that there is a lack of knowledge and education among healthcare professionals and nurses but there is an increased interest in training and learning. Specialty physicians were reported as the authorized personnel for prescribing. Medicinal cannabis is reported to be highly effective against epilepsy, in severe pain, in palliative care and in reducing the frequency, severity and duration of seizures. Barriers to its use appear to be lack of evidence, knowledge, education and the potential side effects that arise. Although with a limited number of studies, there seems to be a possible link between addiction and medicinal cannabis and agreement on the

legalization of recreational cannabis. Abuse and addiction/dependence appear to be presented as the main risks and safety of use with its risks and potential therapeutic benefits as concerns.

Conclusions: Through the analysis of the available literature, this research provides information about the knowledge and attitudes of nurses and healthcare professionals regarding the use of medicinal cannabis. What is evident however, is their general lack of knowledge and education. It is vital to further explore and understand the factors that contribute in the administration and non-administration medicinal cannabis.

Keywords: Nurses, Healthcare Professionals, Attitudes, Knowledge, Medicinal Cannabis, Systematic Review.